Syyttäjälaitos **13.10.2023** SY/2490/2023

Jakelun mukaan

SYYTTÄJÄLAITOKSEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE VUODEN 2024 TALOUSARVIOEHDOTUKSESTA JA VUOSIEN 2024 – 2027 JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA

1. Hallituksen esitys HE41/2023 vp – 9.10.2023 (Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024)
2. Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2023 vp – 9.10.2023 (Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024 – 2027)

1 Johdanto

Syyttäjälaitoksen toimintamenomäärärahojen (mom. 25.30.01) taso vuonna 2024 on 63 201 000 euroa. Lisäystä vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon on 6 144 000 euroa.

Suurimmat lisäykset vuodelle 2024 johtuvat

- oikeudenhoidon resurssien vahvistamisesta oikeudenhoidon selonteon perusteella (2 400 000 euroa)
- palkkausten tarkistuksista (2 523 000 euroa)
- lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellisen käsittelyn sekä lähestymiskiellon vahvistamisen lainsäädäntöuudistuksista (832 000 euroa)

Kehyspäätöksen mukaiset vuosien 2025 – 2027 määrärahat ovat

- 63 446 000 euroa vuodelle 2025
- 64 190 000 euroa vuodelle 2026
- 62 983 000 euroa vuodelle 2027

2 Tilanne

Syyttäjälaitoksen toimintamenomäärärahojen pysyvää tasoa on nostettu. Viiteasiakirjojen ja oikeusministeriön kehyspäätöksen mukaiset määrärahojen arvioidaan tämän hetken tietojen mukaan riittävän Syyttäjälaitoksen tehtävien laadukkaaseen toteuttamiseen ja ne mahdollistavat käsittelyaikojen lyhentämisen ja avoinna olevien asioiden vähentämisen kohtuulliselle tasolle lähivuosina.

3 Toimintaedellytykset vuosina 2024 – 2027

3.1 Ratkaisutoiminta

Syyttäjälaitos arvioi, että se kykenee tuottamaan noin 93 000 asiaratkaisua vuodessa seuraavan kolmen vuoden ajan, jolloin varsinaista määrärahatasoa täydennetään aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla. Vuodesta 2027 alkaen ratkaisumäärien odotetaan laskevan noin 91 000 – 92 000 asiaan, kun siirtyviä eriä ei enää ole kohdennettavissa ydintoimintoihin ja siirrytään toiminnallisesti ylläpitävään tasoon.

3.2 Syyttäjillä avoinna olevat asiat eli rästi

Vielä vuoden 2023 alussa syyttäjillä oli rästissä olevia asioita noin 19 000 kpl. Rästin kasvu on saatu pysäytettyä ja käännettyä maltilliseen laskuun tason ollessa kirjoitushetkellä noin 18 000 kpl. Vuodesta 2024 alkaen rästin määrä vähenee tasaisesti ja tavoiteltu, noin 15 000 asian[1] taso saavutetaan arviolta vuosien 2025 – 2026 aikana. Samalla pitkään, yli 12 kuukautta avoinna olleiden asioiden määrä vähenee nykyisestä noin 1 500 asiasta arviolta 1 000 asiaan.

[1] Keskimääräisen syyteharkinta-ajan tulisi olla noin kaksi kuukautta. Kahdessa kuukaudessa ratkaistujen asioiden kohtuullisena määränä voidaan siten pitää noin 15 000 asiaa.

3.3 Käsittelyajat

Keskimääräinen syyteharkinta-aika on pysynyt noin 2,6 kuukaudessa vuodesta 2022 lähtien. Kehyskauden alussa käsittelyajat laskevat vain maltillisesti, kun ratkaisutoiminnassa priorisoidaan pitkään avoinna olleiden asioiden käsittelyä. Syyttäjälaitos arvioi, että vuoteen 2027 saavuttaessa keskimääräinen syyteharkinta-aika on laskenut tavoiteltuun noin 2,2 kuukauteen.

3.4 Henkilöstö

Syyttäjälaitoksen HTV-kertymän arvioidaan kasvavan. Vuoden 2023 arvioitu HTV määrä on yhteensä noin 630, josta syyttäjien osuus on noin 440. Vuosina 2024 – 2026 HTV-määrät ovat korkeimmillaan noin 670, josta syyttäjiä arvioidaan olevan noin 460 – 470 HTV:tä. Korkea taso perustuu pysyvän rahoituksen ohella siirtyvien erien käyttöön. Vuodesta 2027 alkaen aiemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja ei enää ole käytettävissä samaan tapaan, ja pysyvä HTV-taso asettuu lähelle vuoden 2023 arvioitua tasoa, jolla toimintaa kyetään ylläpitämään.

Syyttäjälaitoksen rahoitus mahdollistaa virkojen suunnitelmallisen täyttämisen ja uusien virkojen perustamisen. Rahoituspohjan ollessa tiedossa myös määräaikaisuuksien kestoa voidaan pidentää. Pysyvien virkojen ja pidempien määräaikaisuuksien voidaan olettaa vähentävän henkilöstö vaihtuvuutta, mikä puolestaan vähentää jatkuvan koulutuksen ja perehdyttämisen tarvetta.

4 Yhteenveto

Vuoden 2024 talousarvioesitys ja julkisen talouden suunnitelma ovat vaikutuksiltaan positiivisia ja ne mahdollistavat Syyttäjälaitoksen toimintakyvyn palauttamisen kohtuulliselle tasolle. Lakisääteiset ydintehtävät kyetään toteuttamaan laadukkaasti ja joutuisasti.

Tilanne kehittyy edelleen positiivisempaan suuntaan, kun oikeudenhoidon resursseja vahvennetaan oikeusministeriön hallinnonalalla 25 000 000 eurolla vuodesta 2025 lukien. Syyttäjälaitoksen osuudet linjataan kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmassa.

Uudet syyttäjät pystytään jatkossa pitämään Syyttäjälaitoksen palveluksessa tarjoamalla vakituisia virkoja ja perustamalla uusia korotetun rahoituksen turvin. Lisäksi siirtyvien erien käyttö seuraavan kolmen vuoden aikana mahdollistaa pidempien määräaikaisten virkojen hyödyntämisen, mikä tuo lisävarmuutta työn pysyvyyteen. Varmuuden töiden jatkumisesta ennakoidaan hillitsevän henkilöstön vaihtuvuuteen liittyviä negatiivisia vaikutuksia ydintoimintaan.

Koronavuosien aikana tapahtunutta suorituskyvyn laskua ei kuitenkaan voida korjata lyhyellä aikavälillä esimerkiksi vain yhdessä vuodessa. Suunnitelmallinen ja hallittavissa oleva nousujohteinen kehitys varmistaa tuloksen tasaisen vahvistumisen ja lopulta toiminnan tasoittumisen. Pitkään avoinna olevien asioiden määrä on edelleen korkea, mutta on kääntynyt laskusuuntaan.

Syyttäjälaitokseen saapuvien asioiden määrään vaikuttaa voimakkaasti poliisin tutkintaan kohdistamat resurssilisäykset. Syyttäjälaitos arvioi, että saapuvien asioiden määrä tulee kasvamaan aiemmasta noin 86 000 – 90 000 vuosittaisesta tasosta. Rikosprosessiketjun toimijoiden välisen rahoituksen oikeasuhtaisuuteen tulee kuitenkin kiinnittää huomiota.

Syyttäjälaitoksen toimintaan kohdistuu myös menopaineita hyvästä rahoitusasemasta huolimatta. Korkea inflaatio on kasvattanut toimitilojen vuokramenoja. Syyttäjälaitos toteuttaa toimitilasuunnittelua valtion toimitilastrategian mukaisesti ja osallistuu aktiivisesti uusien toimitilahankkeiden suunnitteluun.

Toimitilojen suunnittelussa on ilmennyt myös selkeä tarve tietoturvaluokitellun aineiston käsittelyn mahdollistaville tiloille. Tällä hetkellä Syyttäjälaitoksella ei ole hallinnassaan tiloja, joissa korkean tietototurvaluokan syyteharkintaa voi tehdä. Sen sijaan työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan esitutkintaviranomaisten tiloissa. Ilman asianmukaisia tiloja syyttäjien aineiston käsittely ei ole lain mukaista. Riskinä on, että syyttäjät voivat joutua tilanteisiin, jossa he eivät pakon edessä pysty noudattamaan aineistojen käsittelyvaatimuksia puutteellisten tilojen vuoksi. Uusien oikeustalohankkeiden osalta edellytetään, että turvatilat ovat asianmukaiset. Tarpeita kartoitetaan myös nykyisiin tiloihin. Tavoitetilana on, että kaikilla syyttäjäalueilla on käytössään riittävä määrä turvaluokkavaatimukset täyttäviä turvatiloja.

Syyttäjien katseluoikeudet poliisin Patja-järjestelmään mahdollistava poikkeuslupa on päättymässä vuoden 2025 aikana. Jatkossa poikkeuslupaa ei voida hyödyntää TUVE-verkon katseluoikeuksien myöntämiseen valtiovarainministeriön määräyksen mukaisesti. Syyttäjälaitos tavoitteli ensisijaisesti teknistä rajapintaratkaisua tiedonvaihdon turvaamiseksi, mutta vaikuttaa siltä, että tämä ei ole mahdollista. Seurauksena Syyttäjälaitos joutuu mitä todennäköisimmin hankkimaan satoja TUVE-työasemia, jotta lakisääteisten tehtävien toteutus voidaan turvata. Kyseessä on satojen tuhansien eurojen pysyvä menopaine.

Syyttäjien rikosasioiden asianhallintajärjestelmä (AIPA) otetaan käyttöön vuoden 2024 lopussa. Järjestelmän suorituskyky ja ominaisuudet toteutuvat MVP-tasolla[2], mikä edellyttää välitöntä jatkokehittämistä, jotta järjestelmä palvelee rikosoikeuden hoidon tarpeita tehokkaasti. Kehitystyön arvioidaan kestävän useita vuosia ja aiheuttamaan merkittäviä menopaineita kehyskauden aikana.

[2] Minimum Viable Product eli toiminnallisuuksiltaan minimivaatimukset täyttävä tuote

Joanna Autiovuori

Hallintojohtaja

Olli Lintu

Controller

Liitteet -

Jakelu LaV@eduskunta.fi
Ari-Pekka Koivisto (SY)
Joanna Autiovuori (SY)

Tiedoksi -

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Olli Lintu
Controller
Syyttäjälaitos
olli.lintu@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Joanna Autiovuori
Hallintojohtaja
Syyttäjälaitos
joanna.autiovuori@oikeus.fi